

Tillsynsvägledningsplan 2024-2026

Enl. 8 kap. 16 § plan- och
byggförordningen (2011:338)

Länsstyrelsen
Gotlands län

Titel: Tillsynsvägledningsplan 2024–2026
Författare: Torun Stening och Martin Fritz
Diarienummer: 404-248-2024
Utgivningsår: 2024
Omslagsbild: David Skoog

Innehåll

INLEDNING	4
Syfte och mål	4
RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	5
11 kap. PBL	5
8 kap. PBF.....	6
TILLSYN AV VISSA BYGGLOVSÄRENDEN VID LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN	7
Särskild tillsyn av vissa bygglovsärenden.....	7
TILLSYNSVÄGLEDNING VID LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN	8
Länsstyrelsens tillsynsvägledningsuppdrag	8
Ansvarsfördelning.....	8
Tidsåtgång för tillsynsvägledning.....	9
Formerna för tillsynsvägledning	9
Tillsynsvägledningsträffar	10
Former för arbetet med uppföljning och utvärdering	10
PROGRAM 2024 – 2026	11

Inledning

Av plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, framgår att länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna genom att ge råd och stöd i nämndens tillsynsarbete. Arbetet ska vara framåtsyftande och målet med tillsynsvägledningsarbetet är att stötta kommunerna så att deras arbete kan fungera på ett så enhetligt, effektivt och rättssäkert sätt som möjligt. Länsstyrelsen ska också följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete och på Boverkets begäran lämna uppgifter om byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.

Av PBF framgår också att länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, att planen ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras. Denna tillsynsvägledningsplan är avsedd att gälla för åren 2024–2026 och syftar till att redovisa hur Länsstyrelsen i Gotlands län kommer att arbeta med tillsynsvägledning inom plan- och byggområdet.

Syfte och mål

Syftet med tillsynsvägledningen är att skapa följsamhet mot PBL genom råd och stöd till miljö- och byggnämnden i deras tillsynsarbete samt möjlighet till återkommande uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet. Målet är att kvaliteten på miljö- och byggnämndens och regionfullmäktiges beslut enligt PBL ska öka vad gäller rättssäkerhet, effektivitet, formalia, tydlighet och ändamålsenlighet. Intentionen är att ge miljö- och byggnämnden den tillsynsvägledning som de själva uppger att de har behov av samt råd och stöd där länsstyrelsen ser ett behov.

Kommunernas tillsyn inom byggområdet kan delas in i tre delar: förebyggande insatser, tillsynsbesök och ärenden initierade av allmänheten. Tyngdpunkten bör läggas på den förebyggande tillsynen, för att på sikt minska behovet av insatser inom de andra delarna.

Rättsliga utgångspunkter

11 kap. PBL

Bestämmelser om tillsyn finns i 11 kap. PBL och av 3 § framgår att tillsynen utövas av Regeringen, länsstyrelserna och Boverket samt av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna) och att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra.

Vidare ska en tillsynsmyndighet enligt 5 §, samma kapitel, pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

De ingripanden och påföljder som byggnadsnämnden kan använda sig av är enligt 11 kap. PBL i huvudsak förelägganden om att vidta olika åtgärder eller rättelser, förbud mot fortsatt arbete eller åtgärd eller att använda byggnadsverk, byte av funktionskontrollant eller kontrollansvarig samt att ta ut byggsanktionsavgifter.

Utdrag ur 11 kap. PBL

[...]

3 § Tillsynen ska utövas av regeringen, länsstyrelsen och den eller de statliga myndigheter i övrigt som regeringen bestämmer och av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna).

Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra samt med sådana statliga och kommunala organ som fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten.

5 § En tillsynsmyndighet ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd enligt detta kapitel, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

[...]

12 § För ett visst geografiskt område får regeringen eller länsstyrelsen, om det finns särskilda skäl, besluta att det som enligt 10 och 11 §§ gäller för länsstyrelsens prövning av kommunens beslut också ska tillämpas i fråga

om byggnadsnämndens beslut om lov eller förhandsbesked enligt 9 kap.

Om länsstyrelsen beslutar att överpröva ett lov eller förhandsbesked, får länsstyrelsen besluta att lovet eller förhandsbeskedet inte ska gälla förrän prövningen har avslutats.

[...]

8 kap. PBF

Boverket och länsstyrelsen ska enligt PBF ge tillsynsvägledning när det gäller tillsyn enligt PBL och PBF. Länsstyrelsen och Boverket ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen. Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning, planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

Vidare ska Boverket regelbundet sammanställa erfarenheterna från kommunens tillsynsarbete, och länsstyrelsens och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.

Utdrag ur 8 kap. PBF

[...]

13 § Boverket och länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt plan- och bygglagen (2010:900) och denna förordning på det sätt som närmare framgår av 14 och 15 §§. Myndigheterna ska aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen.

14 § Länsstyrelsen ska

- 1. ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete,*
- 2. följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete, och*
- 3. lämna uppgifter till Boverket om länsstyrelsens tillsynsvägledning och utvecklingen av byggnadsnämndens tillsynsarbete, om Boverket begär det.*

15 § Boverket ska ge tillsynsvägledning till

- 1. länsstyrelsen i plan- och byggfrågor, och*
- 2. byggnadsnämnden genom råd och stöd i dess tillsynsarbete.*

16 § Både Boverket och länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning. Planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov

revideras.

17 § Boverket ska regelbundet sammanställa erfarenheterna från

1. kommunens tillsynsarbete, och
2. länsstyrelsens och verkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning.
Sammanställningen ska lämnas till regeringen.

18 § Länsstyrelsen ska

1. följa upp byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och vid behov ge byggnadsnämnden råd och stöd, och

2. på Boverkets begäran lämna

a) uppgifter om byggnadsnämndens tillämpning av plan- och bygglagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, och

b) sådana redovisningar av detaljplaner och områdesbestämmelser samt av planeringsunderlag för regionplaner, översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser som behövs för att Boverket ska få kännedom om aktuella utvecklingstendenser inom verkets ansvarsområde.

[...]

Tillsyn av vissa bygglovsärenden vid länsstyrelsen i Gotlands län

Särskild tillsyn av vissa bygglovsärenden

Länsstyrelsen i Gotlands län har fattat beslut enligt 11 kap. 12 § PBL och ska därför för vissa lovärenden och åtgärder inom särskilt utpekade geografiska områden (Rute Furilden, Burs Burgen samt Visby innerstad), pröva kommunens beslut om lov eller förhandsbesked.

Antalet lovärenden som blir föremål för denna tillsyn går inte att förutse. Tillsynen sker efterhand som ärendena inkommer till länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ske genom att länsstyrelsen årligen begär underlag från Region Gotland.

Tillsynsvägledning vid länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsens tillsynsvägledningssuppdrag

Länsstyrelsen ska enligt PBL och PBF:

- Ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete och följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete.
- Följa upp byggnadsnämndens tillämpning av PBL och vid behov ge byggnadsnämnden råd och stöd.

Som tidigare nämnts ska länsstyrelsen ha en plan för sin tillsynsvägledning. Det finns inget krav på att kommunerna ska ha en tillsynsvägledningsplan men det är lämpligt att länsstyrelsen verkar för att även de tar fram en sådan för att underlätta uppföljning och utvärdering av sin tillsyn.

Ansvarsfördelning

Länsstyrelsen Gotland ansvarar för tillsynsvägledning i länet enligt PBL och kan vid behov ta in extern kompetens i tillsynsvägledningen för att stödja Region Gotland i specifika delar.

Inom Länsstyrelsen i Gotlands län är ansvaret för tillsynsvägledning enligt PBL delat. En jurist och en samhällsplanerare deltar tillsammans i det länsstyrelsegemensamma tillsynsnätverket, de årliga tillsynsvägledningsträffarna med kommunen och är ansvariga för att de årliga enkäterna till Region Gotland skickas ut.

Tidsåtgång för tillsynsvägledning

Länsstyrelsen beräknar att enheten med jurist respektive samhällsfunktion kommer att lägga ner ca 50 timmar vardera per år för utbildning, stöd och rådgivning inom VÅS (verksamhets- och ärendestruktur) 4048 och 4049 till Region Gotland. Denna tidsåtgång omfattar inte för- och efterarbete.

Formerna för tillsynsvägledning

Länsstyrelserna har utarbetat gemensamma arbetsformer genom samhällsbyggnadsnätverket och skapat en expertgrupp med ett tillhörande handläggarnätverk för tillsynsvägledning. Nätverket samverkar med Boverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Nätverket utarbetar länsstyrelsegemensamma enkäter som skickas ut till kommunerna två gånger om året, bistår i arbetet med vägledningmaterial till kommunerna samt anordnar länsstyrelseintern kompetensutveckling inom området.

Länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning kommer de närmaste åren att innebära:

- Utbildning med extern utbildare vid behov och efterfrågan.
- Tillsynsvägledningsträffar med Region Gotlands bygglovs- och planhandläggare 2 ggr/år.
- Möte med Region Gotlands planhandläggare 2 ggr/år.
- Tillsynsvägledningsträff med miljö- och byggnadsnämnden (politiker och tjänstemän) 1 gång/år.
- Utskick av enkät del A
- Utskick av enkät del B + C
- Sammanställa och kommunicera resultatet av enkätundersökningarna
- Uppmärksamma miljö- och byggnämnden på viktiga förändringar inom PBL och nya rättsfall.
- Följa upp och utvärdera miljö- och byggnämndens tillsynsarbete.
- Tipsa om Boverkets webbseminarier.
- Tipsa om Boverkets PBL kunskapsbank.
- Förmedla information och vid behov anordna träffar med andra statliga myndigheter.

- Fortsatt samverkan mellan länsstyrelserna, genom länsstyrelsegemensamma nätverk, inom tillsynsvägledning.
- Fortsatt samarbete och samverkan med Boverket och SKR.

Tillsynsvägledningsträffar

Länsstyrelsen kallar till tillsynsvägledningsträffar med Region Gotlands bygglovs- och planhandläggare två gånger per år, vanligtvis vår och höst. Region Gotland får komma med förslag på vilka ämnen som ska diskuteras på träffen och en gemensam dagordning sätts upp. Då behoven mellan tjänstemän och politiker varierar anordnas både gemensamma och uppdelade tillsynsvägledningar. Länsstyrelsen ansvarar för att underlag och eventuella anteckningar delges samtliga deltagare efter genomförd träff.

Länsstyrelsen kallar planhandläggare till ett möte per termin där pågående och kommande planuppdrag, förändringar i lagstiftning samt eventuella nya planeringsunderlag kan diskuteras.

Länsstyrelsen är positiv till samverkan med andra län och länsstyrelser i landet, vilket kan innebära att tillsynsvägledningsträffarna genomförs tillsammans med annan/andra kommuner och/eller länsstyrelser.

Former för arbetet med uppföljning och utvärdering

Länsstyrelserna fick i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att i samverkan med Boverket ta fram förslag till gemensamma arbetsformer för länsstyrelsernas uppgifter med uppföljning och utvärdering vad gäller arbetet med tillsyn, tillsynsvägledning och tillämpning inom PBL-området.

Arbetsformerna som togs fram i samband med uppdraget, bygger på en årscykel med ett tillsynsvägledningsår som börjar den 1 juli och slutar 30 juni året därefter, samt en enkät i tre delar som tas fram av länsstyrelsen i samverkan med Boverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som skickas ut till kommunerna vid två tillfällen.

Frågorna i enkäterna berör byggnadsnämndernas tillsynsrelaterade arbete enligt plan- och bygglagstiftningen och skickas genom respektive länsstyrelse till landets alla kommuner. I enkäterna ska byggnadsnämnderna bland annat svara på vad de vill ha vägledning om i sitt tillsynsarbete och på vilket sätt tillsynsvägledningen bör förmedlas.

Enkätens B- och C-del (som innehåller kvalitativa frågor om byggnadsnämndens tillsynsarbete där del B är en temadel utifrån konstaterat behov eller regleringsbrev och del C är en regionalt anpassad del) skickas ut i slutet av sommaren, medan A-delen (som innehåller kvantitativa frågor) skickas ut i slutet av året. När länsstyrelsen har sammanställt och analyserats svaren skickas dessa till Boverket, som i sin tur sammanställer dels erfarenheterna från kommunernas tillsynsarbete, men också länsstyrelsernas och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning och lämnar dessa uppgifter till regeringen.

Redovisningen görs genom plan- och byggenkäten som Boverket skickar ut till alla länsstyrelser och som besvaras i januari varje år.

Program 2024 – 2026

Månad	Aktivitet	Målgrupp
Januari	Redovisning till Boverket, genom plan- och byggenkäten	Länsstyrelsen
Februari	Möte med planhandläggare	Region Gotland
Mars	Medverkan i tillsynsnätverksträff internt	Länsstyrelsen
April/maj	Vårens tillsynsvägledningsträff Tema enligt de behov och önskemål som miljö- och byggnadsnämnden lyft, alternativt enligt nya lagar eller ändringar som skett (Även återkoppling av kommunens svar på A-enkäten)	Region Gotland
Augusti	Utskick av enkät B+C (Kvalitativ enkät, med tema enligt årets RB)	Region Gotland

TILLSYNSVÄGLEDNINGSPLAN

September	Medverkan i tillsynsnätverksträff internt	Länsstyrelsen
	Möte med planhandläggare	Region Gotland
Oktober/november	Höstens tillsynsvägledningsträff	Region Gotland
	Tema enligt de behov och önskemål som miljö- och byggnadsnämnden lyft, alternativt enligt nya lagar eller ändringar som skett (Även återkoppling av kommunernas svar på B+C-enkäten och avstämning inför kommande års aktiviteter)	
	Tillsynsvägledningsträff politiker	Region Gotland
December	Utskick av enkät A (Kvantitativ enkät)	Region Gotland

Denna tillsynsvägledningsplan är översiktlig och syftar till att ange huvuddragen för den planerade tillsynsvägledning de kommande tre åren. Planen kan vid behov revideras med utgångspunkt från de erfarenheter som länsstyrelsen samlat på sig under året och utifrån eventuella regeländringar inom området. Det kan uppstå behov och önskemål av oplanerade aktiviteter mm.

**Länsstyrelsen
Gotlands län**

www.lansstyrelsen.se/gotland